

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย (democracy) ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดในรูปแบบหนึ่ง เพราะการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่มาจากประชาชน โดยประชาชนจะเลือกผู้ที่ทำหน้าที่ทั้งด้านนิติบัญญัติและด้านบริหาร และระบอบประชาธิปไตยนั้นเน้นถึงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การพัฒนาระบบการเมืองที่สำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนากระบวนการบริหารราชการ โดยเฉพาะการบริหารงานราชการกรมตำรวจ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาการบริหารราชการแบบที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด

นักประชาธิปไตยตะวันตก ไลแมน ทาวเวอร์ ซาร์เจนท์ (Lyman Tower Sargent)¹ ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์สำคัญของประชาธิปไตย* การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐาน โดยมีหลักอยู่ว่าพลเมืองจำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการการตัดสินใจทางการเมือง

ในสังคมมนุษย์ชาตินั้น สิ่งที่ยังปรารถนามากที่สุดของสมาชิกในสังคมได้แก่การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข แต่การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ จำเป็นที่จะต้องมีการเกณฑ์ให้คนยึดถือปฏิบัติโดยทั่วกัน และต้องมีผู้รักษากฎเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อมิให้ผู้ใดละเมิดหรือหากละเมิดต้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้

¹Lyman Tower Sargent, Contemporary Political Ideologies Rev. ed., (Homewood, Illinois : The Dorsey Press, 1972). p 50-69.

*หลักเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดของประชาธิปไตย มีรายละเอียดดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (2) การมีความเสมอภาค (3) การมีเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (4) การมีระบบตัวแทน และ (5) มีการเลือกตั้ง ตามวาระ.

รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการกระทำหน้าที่ตำรวจนั่นเอง ภารกิจของตำรวจเป็นงานที่เป็น
กลไกการควบคุมทางสังคม (social control) อย่างหนึ่ง ที่ทำให้การดำรงอยู่
ของสังคมมีความสงบสุขปลอดภัย²

Kenny และ William ได้กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วตำรวจมีภารกิจ
และหน้าที่โดยสรุปดังนี้³

1. การควบคุมอาชญากรรม หมายถึง การปราบปรามโจรผู้ร้ายและกิจกรรม
ทั้งหมดซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมการกระทำต่าง ๆ ในทางอาชญากรรม ตลอดจนบทบาท
ของตำรวจในการนำตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล

2. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ของตำรวจ ซึ่งมี
วัตถุประสงค์ที่จะขจัดความปรารถนาของประชาชนที่จะประกอบอาชญากรรมและประสาน
งานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานอื่น ๆ ของสังคมในการป้องกันอาชญากรรม

3. การควบคุมความประพฤติ หมายความว่า กิจกรรมของตำรวจที่มี
วัตถุประสงค์ที่จะบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของสังคม ซึ่งได้กำหนดขึ้น
เพื่อวางมาตรฐานในการปฏิบัติตนของประชาชนในสังคมทั้งหมด

4. หน้าที่ในการบริการ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กระทำเพื่อเป็น
การช่วยเหลือประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ บริการเหล่านี้ส่วนมากจะเป็นหน้าที่ได้รับ
มอบหมายจากทางราชการหรือรัฐบาล

กล่าวได้ว่า ตำรวจมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อย
ของสังคม ซึ่งในการปฏิบัติภารกิจของตำรวจนั้น ตำรวจมิได้ดำเนินการอย่างโดดเดี่ยว
แต่อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร

² ประชา พรหมนอก, พล.ต.ต. ตำรวจกับการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร :
เนติกุลการพิมพ์, 2530), หน้า 14.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-16

กฎหมาย เทคโนโลยี เป็นต้น สิ่งแวดล้อมดังกล่าวเหล่านี้จะมีประชาชนเป็นองค์ประกอบหลัก อยู่เสมอและตำรวจคือ เจ้าหน้าที่ที่รัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับ ตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และ 7 วันต่อสัปดาห์⁴ การปฏิบัติภารกิจของตำรวจไม่ว่าด้านใด ๆ จึงต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและพฤติกรรมของประชาชน ซึ่งรวมกันเรียกว่า กลุ่มบุคคล มวลชน หรือชุมชนเป็นหลัก งานตำรวจจึงเป็นกิจการที่สำคัญมีอิทธิพลต่อประชาชนและสังคมอย่างยิ่ง

หน้าที่และความรับผิดชอบของตำรวจในสังคมปัจจุบัน มีขอบเขตกว้างขวางมากไม่ว่า จะเป็นหน้าที่เกี่ยวกับอาชญากรรมและไม่เกี่ยวกับอาชญากรรม ทั้งนี้เพื่อกำหนดให้การดำเนิน ชีวิตของบุคคลเป็นไปตามกฎและระเบียบของสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมแต่การ ปฏิบัติหน้าที่และภารกิจของตำรวจโดยลำพังย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของทุกคนในสังคมที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบในการกำหนด มาตรการแก้ไขให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาที่ต้นเหตุ ของปัญหา ประการที่สำคัญที่สุดก็คือ การแก้ไขที่คนในสังคมด้วยการแสวงหาวิธีการที่จะทำ ให้คนในสังคมได้ เข้าใจถึงเหตุแห่งปัญหาอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมได้พยายามศึกษา ค้นคว้าหามาตรการต่าง ๆ เพื่อที่จะกำจัดและลดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจึงควรเปลี่ยน แนวใหม่ โดยให้ความสำคัญของการศึกษาผลของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคม และรัฐบาลได้ตระหนักถึงผลเสียหายของอาชญากรรม จึงได้มีการคิดริเริ่มส่งเสริม และสนับสนุนในมาตรการแก้ไขและควบคุมอาชญากรรมแนวใหม่ขึ้น⁵

⁴ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การบริหารงานตำรวจ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, 2530, หน้า 3.

⁵ ผ่อง ธนศิริ, "รายงานการประชุมว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง," วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 25 เล่มที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2520) : 12.

มาตรการการแก้ไขและควบคุมอาชญากรรมประการหนึ่งก็คือ การตั้งประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการป้องกันควบคุมอาชญากรรมร่วมกัน ดังที่ J. Edgar Hoover อดีตผู้อำนวยการของ Federal Bureau of Investigation (F.B.I.) ได้กล่าวว่า⁶ "เราจะไม่สามารถลดสถิติอาชญากรรมได้ จนกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบในทุก ๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย"

นอกจากนี้ President's Crime Commission กล่าวเสริมว่า⁷

ตำรวจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรัฐบาล รัฐบาลเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม แต่ปัญหาอาชญากรรมคือ ปัญหาสังคม ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกส่วนในสังคม

คำว่า ชุมชน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการด้วยกัน คือ⁸

1. กลุ่มชนซึ่งรวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะโดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกันก็ตาม ที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ
2. กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม ที่มารวมกันอยู่ในอาณาเขตเดียวกัน และผู้คนเหล่านั้นมีการปะทะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสร้างสรรค์กัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน

⁶ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2525), หน้า 118.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 148.

⁸ กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ, คู่มือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531), หน้า 5.

3. องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนตนเองได้

4. กลุ่มคนที่มีความคิดไปในทางเดียวกัน และสามารถรวมกำลังกันดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้

จากคำนิยามที่กล่าวมานี้ จึงพอสรุปความหมายของคำว่า "ชุมชน" ได้ว่า ชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบดังนี้

- (1) ประชาชน หรือคน
- (2) ความสนใจของคนร่วมกัน
- (3) อาณาบริเวณหรือพื้นที่
- (4) การปฏิบัติต่อกัน
- (5) ความสัมพันธ์ของสมาชิกที่ผูกพันให้อยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น

แต่สำหรับคำว่า มวลชน หมายถึง ตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ครอบคลุมใน 3 ลักษณะคือ⁹

1. บุคคลทั่ว ๆ ไป ซึ่งแม้จะดูว่าเป็นคน ๆ แยกกันอยู่ แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้ว คนเราโดยส่วนใหญ่อยู่กันในลักษณะเป็นกลุ่ม เป็นก้อนเป็น " มวล " อยู่แล้ว เช่น ครอบครัว เครือญาติ หมู่บ้าน เป็นต้น

2. กลุ่มบุคคลที่ยังไม่ได้รับการ " จัดตั้ง " ให้เป็น " สมาชิก " ขององค์การใด ๆ

3. กลุ่มบุคคลที่ได้รับการ " จัดตั้ง " และ " หล่อหลอม " ให้เป็นสมาชิกขององค์การใดองค์การหนึ่ง

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

ดังนั้นคำว่า ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จึงมีความหมายโดยสรุปว่า หมายถึง " บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผูกพันกัน มีแนวความคิดไปในทางเดียวกันและสามารถรวมกำลังกันดำเนินงานกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ "

" งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจ " หมายถึง " งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรวมตัว มีความสัมพันธ์ ผูกพัน เกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ " หรือ " เป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ " ¹⁰

งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจ เป็นแนวความคิดที่นำมาจากหลักปรัชญาของตำรวจที่ Sir Robert Peel กล่าวไว้ว่า " ตำรวจและประชาชนเสมือนหนึ่งบุคคลเดียวกัน " ¹¹ เป็นการเน้นให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างตำรวจกับประชาชน เป็นสิ่งที่ต้องมีเป็นพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข และจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตำรวจจึงจำเป็นต้องรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับประชาชนไว้อย่างสม่ำเสมอ จากวิวัฒนาการของตำรวจในระยะเริ่มแรก บุคคลที่ทำหน้าที่ตำรวจก็คือ ประชาชน ต่อมาภายหลังจึงได้มีการจัดตั้งตำรวจเป็นทางการ เพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมขึ้นโดยเฉพาะ ตำรวจได้รับการพัฒนาจนได้ชื่อว่า เป็นหน่วยงานหลักของสังคมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและมุ่งเสริมสร้างองค์การตำรวจในลักษณะพยายามทำหน้าที่ตามลำพัง โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอความร่วมมือจากประชาชนโดยตรง โดยมุ่งเน้นการใช้ยุทธวิธีตำรวจแบบจารีตนิยมซึ่งได้แก่ การตรวจท้องที่ ตู๋ยาม การตั้งจุดตรวจ และปราบปรามอาชญากรรม สำหรับการติดต่อสื่อสารกับประชาชนนั้น จะ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

¹¹ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 53.

เน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์ เพื่อมุ่งในการเสริมสร้างความเข้าใจ ความมั่นใจ และการสนับสนุนของประชาชนที่มีต่องานตำรวจ ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารกับประชาชนในลักษณะทางเดียว จากการใช้ยุทธวิธีตำรวจดังกล่าว ผลปรากฏว่าทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประชาชนมีความหวาดหวั่นที่จะต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและได้พยายามช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้น ดังจะพบเห็นทั่วไปว่าต้องมีกำแพงสูง ๆ มีเหล็กดัดใส่หน้าต่างกันแทบทุกบ้าน " ผู้บริหารงานตำรวจจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของประชาชนที่ต้องเข้ามาร่วมกันในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชนจะขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ " ¹² ซึ่งแนวความคิดของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจต้องการที่จะให้ตำรวจมีส่วนรับรู้และเข้าใจปัญหาของสังคมในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของสังคมในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกันก็ต้องการให้ประชาชนเข้าใจปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับตำรวจ ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การรักษาความมั่นคงของชาติและปัญหาอื่น ๆ ของสังคมในความรับผิดชอบของตำรวจ อีกด้วย

งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานอันสำคัญของความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ปรากฏการณ์ทางสังคมและกระบวนการปฏิบัติ กล่าวคือ ในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคม อาชญากรรมได้ส่งผลกระทบต่อความผาสุกปลอดภัยในการดำรงชีวิตของประชาชน อีกทั้งปัจจัยอาชญากรรมก็มีบ่อเกิดจากความเสื่อมโทรมทางสังคมส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงรักษาไว้ซึ่งความผาสุกปลอดภัยในทางสังคมใดสังคมหนึ่งนั้น ถือเป็นภาระของสังคมส่วนรวมโดยตรง มิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะตำรวจ

¹² กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ, คู่มือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, หน้า 10.

หรือหน่วยงานอื่นใดในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเพียงระบบย่อยส่วนหนึ่งในระบบสังคมส่วนรวมเท่านั้น ส่วนในแง่ของกระบวนการปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับกันว่า ในการจับกุมหรือเสาะหาข้อเท็จจริงแห่งคดีถ้าปราศจากการยินยอม รับรู้หรือได้รับความร่วมมือจากประชาชนเสียแล้ว ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมย่อมจะลดน้อยลงไป แม้จะมีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งได้รับการอบรมฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เพียบพร้อมบริบูรณ์ไปด้วยปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติ ก็อาจจะประสบความล้มเหลวในการณรงค์ปราบปรามอาชญากรรมไปอย่างน่าเสียดาย ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

การพัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามแนวทางแผนพัฒนาฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้น จะต้องมุ่งเน้นมาตรการป้องกัน ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้มาตรการป้องกันนั้นมีความสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงด้วย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งปัญหาอุบัติเหตุอื่น ๆ จะต้องเริ่มขึ้นตั้งแต่การให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหานี้ จะต้องมีความจำเป็นต้องใช้งานด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน และส่งผลต่อการให้ความร่วมมือของประชาชนในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและอุบัติเหตุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กลวิธีเบื้องต้นของงานชุมชนและความสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจนั้น จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ของตำรวจ อันเป็นสื่อที่เสริมสร้างความเข้าใจ ความมั่นใจ และการสนับสนุนของประชาชนที่มีต่อ งานตำรวจโดยทั่วไปการประชาสัมพันธ์อย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะชักนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีส่วนประกอบอย่างอื่นคือ การบริการชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหามุมชน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและการบริการอื่น ๆ เป็นการแสดงออกถึงความตั้งใจจริงของตำรวจในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบต่อ

ชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนก่อนที่จะชักนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของตำรวจ องค์ประกอบสุดท้ายคือ การชักนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตำรวจ เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ คือ ที่ตรวจและชุมชนประสบบอยู่

กรมตำรวจได้มีบันทึกสั่งที่ 0646.2/1177 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2531 เรื่องการดำเนินงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้หน่วยต่าง ๆ ในสังกัดยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัด และให้กองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจภูธร 1-4 พิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจในปกครองที่เหมาะสม แล้วดำเนินการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตรกลางชุมชนสัมพันธ์ที่กรมตำรวจกำหนดให้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านั้นมีความพร้อมในการเป็นชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์และมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละชุดจะประกอบด้วย นายตำรวจสัญญาบัตร 1 นาย ต่ำกว่าสัญญาบัตร 10 นาย สำหรับกองบัญชาการตำรวจนครบาลจัดตั้งขึ้น 6 ชุดปฏิบัติการ ออกปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายที่รับผิดชอบเป็นเวลารวม 150 วัน โดยเริ่มปฏิบัติงานวันที่ 1 มีนาคม 2533 และสิ้นสุดการปฏิบัติงานในวันที่ 31 กรกฎาคม 2533

ในแผนแม่บทกรมตำรวจ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2530-2534 ในระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี ใช้งบประมาณ 1,615.85 ล้านบาท โดยมีแผนงานส่วนหนึ่งที่เน้นการมีส่วนร่วมให้ประชาชนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยมีโครงการอบรมเยาวชนสัมพันธ์ โครงการฝึกอบรมป้องกันอาชญากรรมและอุบัติเหตุ โครงการฝึกอบรมและจัดตั้งสมาชิกแจ้งข่าวจราจร โครงการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาชนและองค์การประชาชน โครงการสนับสนุนฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน โครงการจัดชุดเยี่ยมเยือนประชาชนและโครงการประเมินผลการปฏิบัติงาน¹³ และแผนงานการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ในแผนแม่บทกรมตำรวจ ฉบับที่ 2

¹³ กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ, แผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, 2529) หน้า 129.

พ.ศ. 2535-2539 ได้ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรประชาชนและให้ความรู้แก่ประชาชนหรือบุคคลเป้าหมายสำคัญ เช่น ประชาชนในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ห่างไกลการคมนาคม¹⁴

เนื่องจากงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นนโยบายของกรมตำรวจที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความมั่นคงของชาติและปัญหาอื่น ๆ ของสังคมในความรับผิดชอบของตำรวจด้วย

การปรับปรุงยุทธวิธีของตำรวจโดยการใช้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ นำหน้าเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากหน้าที่และความรับผิดชอบของตำรวจในสังคมปัจจุบันมีขอบเขตกว้างขวางมาก ครอบคลุมทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ไม่เกี่ยวกับอาชญากรรม และการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงนั้น ตำรวจจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องตระหนักว่า ภาระหน้าที่นี้เป็นสิ่งที่จำต้องดำเนินการร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจเองจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่นเป็นพิเศษ ต้องตระหนักว่าการใช้กำลังตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น อาจจะประสบความล้มเหลวในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างน่าเสียดาย หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ถึงแม้ว่าตำรวจจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีหรือเพียบพร้อมไปด้วยปัจจัยในการปฏิบัติงานอื่น ๆ นอกจากนั้นจะต้องตระหนักว่าความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนเป็นไปในทางลบแล้ว ผลเสียต่อตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรตำรวจโดยส่วนรวมอาจเกิดขึ้นได้ โดยตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง อาจถูกทำร้ายหรือถูกขัดขวางในการพยายามปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธา ไม่ได้รับข่าวสารหรือความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

¹⁴ กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ แผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 2

จากความสำเร็จของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หนึ่งตระหนักดีว่า การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและนโยบายของกรมตำรวจนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่ต้องการจะค้นหาคำตอบว่าการปฏิบัติงานของตำรวจ งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้น ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมมากหรือน้อย และมีผลต่อการปฏิบัติงานของตำรวจงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้บรรลุเป้าหมายประการใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนสัมพันธ์
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
4. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

สมมุติฐานในการศึกษา

โครงการชุมชนสัมพันธ์จะสำเร็จผลมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน :

1. ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนสัมพันธ์ในแต่ละเขตกองบังคับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน

3.1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า
ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ

3.2 ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า
ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

3.3 ประชาชนที่มีความสนใจข่าวสารทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทาง
การเมืองมากกว่าประชาชนที่ไม่สนใจข่าวสารทางการเมือง

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ในเขต
พื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดย
มีการศึกษาวิจัยในชุมชนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล คือ เขตกองบังคับการ
ตำรวจนครบาลเหนือ, เขตกองบังคับการตำรวจนครบาลใต้, และเขตกองบังคับการตำรวจ
นครบาลธนบุรี การวิจัยศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของประชาชนในแต่ละเขตกองบังคับการ
ดังกล่าว รวมทั้งหมด 210 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ดำเนินการศึกษาวิจัยทางภาคสนาม โดยการแจกแบบ
สอบถามให้ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (ในหน้าที่ความรับผิดชอบหรือพื้นที่ของ
กองบัญชาการตำรวจนครบาล) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ ได้แก่

กองบังคับการที่มีกองกำกับการและสถานีตำรวจต่าง ๆ ในบังคับบัญชา
หรือขึ้นตรงตามนี้

1.1 กองกำกับการตำรวจนครบาล 1

- สถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง
- สถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ

1.2 กองกำกับการตำรวจนครบาล 2

- สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง
- สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม
- สถานีตำรวจนครบาลสามเสน

1.3 กองกำกับการตำรวจนครบาล 3

- สถานีตำรวจนครบาลดุสิต
- สถานีตำรวจนครบาลพญาไท
- สถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน
- สถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง
- สถานีตำรวจนครบาลดินแดง

1.4 กองกำกับการตำรวจนครบาล 4

- สถานีตำรวจนครบาลเตาปูน
- สถานีตำรวจนครบาลประชาชื่น
- สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ
- สถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร

1.5 กองกำกับการตำรวจนครบาล 5

- สถานีตำรวจนครบาลบางเขน
- สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง
- สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว

1.6 กองกำกับการตำรวจนครบาล 6

- สถานีตำรวจนครบาลหิวหมาก
- สถานีตำรวจนครบาลลาดพร้าว
- สถานีตำรวจนครบาลบางชัน

1.7 กองกำกับการตำรวจนครบาล 7

- สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี
- สถานีตำรวจนครบาลหนองจอก
- สถานีตำรวจนครบาลลำหิน
- สถานีตำรวจนครบาลลำผักชี

2. กองบังคับการตำรวจนครบาลใต้ ได้แก่

กองบังคับการที่กองกำกับการและสถานีตำรวจต่าง ๆ ในบังคับบัญชาหรือ

ชั้นตรง ต่งนี้

2.1 กองกำกับการตำรวจนครบาล 8

- สถานีตำรวจนครบาลจรเข้नी้อย
- สถานีตำรวจนครบาลลาดกระบัง
- สถานีตำรวจนครบาลประเวศ

2.2 กองกำกับการตำรวจนครบาล 9

- สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย เขต 1
- สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย เขต 2
- สถานีตำรวจนครบาลประทุมวัน

2.3 กองกำกับการตำรวจนครบาล 10

- สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี
- สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ
- สถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พาง

2.4 กองกำกับการตำรวจนครบาล 11

- สถานีตำรวจนครบาลบางรัก
- สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา
- สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร

2.5 กองกำกับการตำรวจนครบาล 12

- สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ
- สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน
- สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง
- สถานีตำรวจนครบาลบางนา

3. กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี ได้แก่

กองบังคับการที่มีกองกำกับการและสถานีตำรวจต่าง ๆ ในบังคับบัญชา

หรือชั้นตรง ดังนี้

3.1 กองกำกับการตำรวจนครบาล 13

- สถานีตำรวจนครบาลบางยี่เรือ
- สถานีตำรวจนครบาลตลาดพลู
- สถานีตำรวจนครบาลบุปผาราม

3.2 กองกำกับการตำรวจนครบาล 14

- สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่
- สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล
- สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา

3.3 กองกำกับการตำรวจนครบาล 15

- สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน
- สถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ
- สถานีตำรวจนครบาลทุ่งครุ
- สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม
- สถานีตำรวจนครบาลบางมด

3.4 กองกำกับการตำรวจนครบาล 16

- สถานีตำรวจนครบาลปากคลองสาน
- สถานีตำรวจนครบาลบางคอแหลม
- สถานีตำรวจนครบาลบวรมงคล
- สถานีตำรวจนครบาลบางโพ

3.5 กองกำกับการตำรวจนครบาล 17

- สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย
- สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่
- สถานีตำรวจนครบาลท่าพระ
- สถานีตำรวจนครบาลบางเสาธง

3.6 กองกำกับการตำรวจนครบาล 18

- สถานีตำรวจนครบาลบางพลัด
- สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน
- สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์
- สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน

3.7 กองกำกับการตำรวจนครบาล 19

- สถานีตำรวจนครบาลภาษีเจริญ
- สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม
- สถานีตำรวจนครบาลหลักสอง
- สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง

ในพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ มีเขตการปกครองที่อยู่ในความรับผิดชอบ คือ เขตจตุจักร, เขตดุสิต, เขตดอนเมือง, เขตบางกะปิ, เขตบางเขน, เขตบางซื่อ, เขตบึงกุ่ม, เขตพญาไท, เขตพระนคร, เขตมีนบุรี, เขตราชเทวี, เขตลาดพร้าว, เขตหนองจอก และเขตห้วยขวาง

ลักษณะพื้นที่เป็นบริเวณที่มีความเจริญสูงสุดในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ความเจริญทางด้านวัตถุสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เช่น มีตึกและอาคารที่ก่อสร้างขึ้นอย่างมากมาเกือบทั่วทั้งพื้นที่โดยทั่วไป ทางด้านความเจริญทางเศรษฐกิจก็เป็นศูนย์กลางของการติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยน และเป็นที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ และธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนทางด้านความเจริญทางการศึกษา ก็เป็นที่ตั้งของสถานศึกษาที่สำคัญ ๆ จำนวนหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น และยังเป็นแหล่งรวมหรือก่อให้เกิดการชุมนุมกิจกรรมทางการเมืองทั้งในอดีต และปัจจุบัน อยู่หลายแห่ง เช่น สนามหลวง พระที่นั่งอนันตสมาคม รัฐบาล ลานพระบรมรูปทรงม้า อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวนี้ มีความตื่นตัวกระตือรือร้นและสนใจทางการเมืองสูง

ในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาลใต้ มีเขตการปกครองที่อยู่ในความรับผิดชอบ คือ เขตคลองเตย, เขตบางคอแหลม, เขตบางรัก, เขตประเวศ, เขตปทุมวัน, เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย, เขตพระโขนง, เขตยานนาวา, เขตลาดกระบัง, เขตสาทร, เขตสัมพันธวงศ์

ลักษณะพื้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับเขตกองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ คือ มีความเจริญทางด้านวัตถุและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และการศึกษาเช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันก็ตรงในเขตพื้นที่ ไม่มีสถานที่ก่อตั้งหรือชุมนุมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนมากเท่ากับเขตกองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ ประชาชนในพื้นที่มีความสนใจและกระตือรือร้นทางการเมืองสูง เช่นเดียวกัน

ในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี มีเขตการปกครองที่อยู่ในความรับผิดชอบ คือ เขตคลองสาน, เขตจอมทอง, เขตตลิ่งชัน, เขตบางกอกน้อย, เขตบางกอกใหญ่, เขตบางขุนเทียน, เขตภาษีเจริญ, เขตมีนบุรี, เขตหนองแขม

ลักษณะพื้นที่ มีความเจริญทางด้านวัตถุและสิ่งปลูกสร้าง ไม่กว้างขวาง และทั่วไปเช่นเดียวกับทั้งสองกองบังคับการที่กล่าวมาแล้ว แต่ความเจริญจะมีเป็นบางแห่ง เช่น ย่านวงเวียนใหญ่ ย่านสะพานปิ่นเกล้า ย่านคลองสาน ย่านดาวคะนอง เป็นต้น ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่โดยทั่วไป เป็นสวนและที่รกร้าง ซึ่งแสดงแฝงไว้ถึงประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและทางการศึกษาก็มีมากพอสมควร แต่ไม่มากเท่ากับทั้งสองเขตกองบังคับการเหนือ และได้ ที่กล่าวมาแล้ว

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในแต่ละกองบังคับการ จากแต่ละสถานีตำรวจ โดยแบ่งเป็นกองบังคับการละ 3 สถานีตำรวจ โดยใช้แบบสอบถามจากประชาชน

กองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ	70	คน	แบ่งแยกเป็น
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน	20	คน	
กองบังคับการตำรวจนครบาลใต้	70	คน	แบ่งแยกเป็น
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลลุมพินี	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์	20	คน	
กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี	70	คน	แบ่งแยกเป็น
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลท่าพระ	25	คน	
- ชุมชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเสาธง	20	คน	

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้วิธีการวิเคราะห์ความถี่และร้อยละของคำตอบที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

2. ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

3. ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในแต่ละกองบังคับการ โดยใช้ F-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้มีการจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนแรก เป็นข้อมูลสถานภาพของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนสอง เป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในโครงการชุมชนสัมพันธ์

เพื่อให้การศึกษานี้เป็นไปอย่างมีระบบ จึงกำหนดตัวแปรดังนี้

1. ตัวแปรที่เป็นเหตุ หรือตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองซึ่งแสดงออกในลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ตัวแปรที่เป็นผล (dependent variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เขตพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนในชุมชน และสถานภาพของประชาชน คือ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสนใจข่าวสารทางการเมือง

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนสัมพันธ์มีพฤติกรรมในรูปแบบดังต่อไปนี้

1.1 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting) เป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง การและรณรงค์หาเสียง (party and campaign activities) หมายถึง การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครที่เข้ารับเลือกตั้งอย่าง กระตือรือร้น การเข้าร่วมประชุมหรือการเมืองและผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และการ เป็นสมาชิกชมรมทางการเมือง

1.3 กิจกรรมของชุมชน (community activities) คือ การสร้างกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาสังคมโดยการทำตนร่วมกับกลุ่มทำงานเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม บุคคลจะเข้าร่วมทำตนเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นในกลุ่มหรือองค์การเหล่านี้ ซึ่งเป็นองค์การ ที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะไม่ใช่องค์การของรัฐบาล การเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือ เจ้าหน้าที่ของกลุ่มองค์การที่มีเป้าหมายสำคัญและเด่นชัดในการเข้ามีผลประโยชน์หรือปัญหา เฉพาะเรื่อง หรือผลประโยชน์และปัญหาทั่ว ๆ ไปก็ได้

1.4 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (contacting official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ ได้มาหรือรักษาผลประโยชน์บางอย่างของคน หรือกลุ่มเล็ก ๆ ของตน ปัญหาเหล่านี้มักจะ ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง แต่เป็นการเข้ามีส่วนร่วมแบบถักถัก (parochial participation)

1.5 การชักจูง (lobbying) เป็นความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้นำพรรคการเมือง เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ หรือปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน มักอยู่ในรูปของการกระทำเพื่อสนับสนุน หรือคัดค้าน ร่างกฎหมายหรือนโยบายอันหนึ่งอันใดโดยเฉพาะ

2. การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง งานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำเพื่อ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวกัน มีความสัมพันธ์ ผูกพัน เกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสาน ปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ

- 3. ชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ แต่ละชุดจะประกอบด้วย ตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1 นาย ตำรวจชั้นประทวน 10 นาย
- 4. กองบัญชาการตำรวจนครบาล หมายถึง หน่วยงานตำรวจที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและงานอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 5. ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานต้องประสบความสำเร็จล่าช้า หรือทำให้งานนั้นล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์
- 2. ทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
- 3. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตลอดจนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในโอกาสต่อไป
- 4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในการที่จะดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

การนำเสนอวิทยานิพนธ์

ในการนำเสนอการวิจัยศึกษาในรูปแบบของวิทยานิพนธ์นี้ ได้กำหนดเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา **ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

บทที่ 2 ประกอบด้วยแนวความคิด ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยามความหมาย รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 3 เป็นบทที่เกี่ยวกับความเป็นมาของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ แนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งงานชุมชนสัมพันธ์ในต่างประเทศ และประเทศไทย และของ กองบัญชาการตำรวจนครบาล รวมทั้งทิศทางของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการแก้ไขปัญหา อาชญากรรม

บทที่ 4 เป็นบทที่วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้จากประชาชน ที่เข้ามามีส่วนร่วม ในชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล และพิสูจน์สรุปสมมุติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5 เป็นบทสรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ ประกอบด้วยการสรุปปัญหาอุปสรรค ของงานชุมชนสัมพันธ์ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยมาแล้ว และเสนอแนะวิธีการปฏิบัติในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย